

Certificarea în silvicultură: o soluție controversată ?

Aurel Teușan

1. Despre ce-i vorba și care-i rațiunea ?

Ce-i un certificat, se cam știe. Posesorul unui astfel de document poate face dovada că, față de alții, se bucură de calități deosebite; adică-i îndreptățit la un post mai bine plătit ... De unde ideea că materialul lemnos dintr-o pădure “certificată” are șanse de a fi mai căutat, deci mai bine plătit în economia de piață.

În ceea ce privește calitățile pe care ar trebui să le îndeplinescă o pădure spre a obține un astfel de document, acestea au fost formulate cu ocazia Conferinței de la Rio în 1992. Se știe că la aceasta a participat și România, declarându-se solidară cu deciziile luate. În capitolul II din așa-numita “Agendă 21” s-au formulat o serie de principii referitoare la gospodărirea patrimoniului forestier de pe mapamond. Amănuntele au fost apoi precizate și în cadrul altor conferințe, de exemplu la Lisabona și Helsinki.

O problemă de importanță primordială, dat fiind că suprafața deținută de pădurile naturale se micșorează în mod irecuperabil în fiecare an cu circa 17,3 milioane ha. Urmările se cunosc.

Să luăm numai România și unele scene transmise la televiziune: în Maramureș, ministrul pădurilor, confruntat, cu pâraie de

munte, devenite torenți turbați ... Mai la vale, poduri luate de ape, case surpate ... iar în alte părți locuitori căutându-și scăparea pe acoperișurile caselor ... Ori se știe, e dovedit că una dintre cauzele principale este despădurirea. Dar nu numai inundațiile sunt urmările fatale. Lista e lungă. Începe cu inundațiile și se termină cu deșertificarea! Putea-vor duce aceste catastrofe la un proces de conștiință în sânul maselor populare, în sensul de a aprecia, cruța și promova vegetația forestieră ?!

Dar să revenim la certificare.

Nu se poate aborda această temă, fără a se menționa încercarea de a stăvili declinul pădurilor tropicale prin boicotarea produselor lemnoase din acele țări, o soluție preconizată de unele organizații care, în vestul Europei, militează pentru protecția naturii. Rezultatul boicotului: prețul lemnului scăzând în țările tropicale, organele de decizie de acolo au dispus defrișarea pădurilor și transformarea lor în terenuri agricole, pășuni și alte ramuri mai rentabile! Cu alte cuvinte: unde dai și unde crapă!

Învățătura: fondului forestier îi revine un rol important în economia națională a unei țări și inițiativa cu certificarea ține cont de acest fapt. Scopul urmărit este de a încuraja și promova o gestionare durabilă, implicit pe baze ecologice. Se pleacă de la ipoteza

că, proprietarul de pădure, care obține un venit apreciabil și totodată constant de pe urma ei pe baza unui certificat, are tot interesul să o cruțe. Căci cine-și taie vaca, atât timp cât e bună de lapte ?!

Mai rămâne însă un semn de întrebare: care-i autoritatea competentă, îndreptățită de a elibera un astfel de document ?

Consiliul Forestier Mondial: o creație ad-hoc

Numai un an după conferința din Rio, deci în 1993, s-a constituit în Toronto așa numitul Forest Steward Council (FSC), deci un Consiliu Forestier Mondial. Printre membri figurează reprezentanți guvernamentali, industriași, comercianți, sindicaliști etc. Actualul sediu este în Oaxaca, Mexico. E vorba de un for care și-a propus să transpună în practică principiile enunțate la conferința de la Rio, anume gestionarea durabilă a patrimoniului forestier la nivel mondial.

În acest scop, susnumita organizație a elaborat un catalog cu 10 criterii, considerate ca inerente unei gestiuni adecvate (conform listei de mai jos).

Lista criteriilor FSC:

- conservarea biodiversității, a multifuncționalității și a unității ecosistemelor forestiere;
- promovarea unei utilizări optimale din punct de vedere al eficienței, atât în domeniul producției, cât și în ceea ce privește celelalte funcțiuni;
- elaborarea și respectarea unor planuri de activitate;
- supravegherea, atât a gestiunii pădurilor, cât și a urmărilor socio-economice;
- respectarea atât a legilor în vigoare, cât și a principiilor și criteriilor FSC,
- garanția drepturilor de proprietate, de arendă sau uzufruct prin contracte;

- garanția drepturilor indigenilor;
- integrarea diferitelor grupe ale populației locale și asigurarea dreptului de muncă;
- conservarea pădurilor naturale sau aproape naturale și a biotopurilor de importanță deosebită;
- cruțarea pădurilor pomenite mai sus prin plantații adecvate - și în cazul acestora sunt valabile principiile unei gospodării durabile.

Lista de mai sus este susceptibilă de a fi adaptată împrejurărilor inerente fiecărei țări.

Membru al organizației poate deveni orice proprietar sau gestionar de pădure, orice comunitate etc., cu condiția de a respecta criteriile menționate mai sus și de a fi de acord cu anumite controale.

Controale ? De către cine ?

Ridicările necesare pe teren în vederea clasificării obiectelor și, apoi, controalele prevăzute urmează să fie executate de către experții unor întreprinderi independente. Bineînțeles, numai în măsura în care acestea primesc binecuvântarea FSC-ului. Printre întreprinderile deja acreditate se numără The Soil Association și SGS Qualifor (ambele din Anglia), precum și Rainforest Alliance și SCS (ambele din Statele Unite).

Organizația activează la nivel mondial și se bucură până acuma de încrederea unor întreprinderi forestiere care girează o suprafață împădurită de peste 16 milioane ha. Dintre țările tropicale, sunt de menționate în primul rând Zambia, Bolivia și Africa de Sud. Printre obiectele certificate se găsesc atât plantații (800 000 ha), cât și păduri naturale (2,1 milioane ha).

În fruntea listei europene figurează Suedia și Polonia. Demn de reținut și interesul Băncii Mondiale și a organizației WWF de a promova această acțiune. Până în anul 2000 urmează ca 10 % din pădurile globului

să fie destinate protecției mediului, urmând ca până în anul 2005 cifra pădurilor gestionate conform prescripțiilor FSC să se ridice la 200 milioane ha.

2. FSC-ul în Germania

La 1 octombrie 1997 a luat ființă o filială a susnumitei organizații și în Germania, în cadrul unei festivități în Bonn. Au luat parte peste 100 de personalități, unele dintre ele ținând și alocuțiuni. Numărul și natura primilor membri reiese din lista de mai jos.

Țeluri propuse: stabilirea unui numitor comun - reamintim că în materie de silvicultură fiecare Land este independent - și elaborarea unor norme adecvate particularităților germane. În acest scop s-au econstituit două cercuri de lucru.

Lista membrilor fondatori ai filialei FSC-Germania: Bundesverband Deutscher Heimwerker-Bau- und Gartenfachmärkte (BHB); Bundesverband Ökologischer Einrichtungshäuser; Bund für Umwelt und Naturschutz (BUND); Büro für angewandte Ökologie und Forstplanung (BOF); Ecotimber GmbH; ESPEN Handelsgesellschaft GmbH; Gerhard-Mercator-Universität Gesamthochschule Duisburg - Gewerkschaft Holz und Kunststoff (GHK); Greenpeace Deutschland; Hartstein, Dr. Liesel (MdB), SPD; Hazfeldt-Wildenburgsche Forstverwaltung - Ideen für Wald und Natur (IWN); Industriegewerkschaft Bauern-AgrarUmwelt (IG BAU), Bundesvostand - Initiative für nachhaltige Waldbewirtschaftung (IFW); Institut für Marktökologie (IMO); Institut für Ökologie und Aktions-Ethnologie (Infö); Internationale Holzbörse GmbH (IHB); Lemke Steffi (MdB), Bündnis 90 / Die Grünen; Naturschutzbund Deutschland (NABU); OBI-Systemzentrale; Ökologi-

scher Jagdverband (OJV); Pro Regenwald; Rettet den Regenwald; Robin Wood Gewaltfreie Aktionsgemeinschaft für Natur und Umwelt; SKAL-Forestry Certification (Olanda); Teusan & Zakrzewski GbR Forem international - Trees for people GmbH; Westdeutsche Forstinventur- und Technologie Service GmbH (WFTS); Wuppertal Institut für Klima, Umwelt, Energie; Frau Heidi Wright (MdB), SPD; WWF-Deutschland.

Din lista de mai sus rezultă că aderenții provin din toate cercurile sociale.

3. FSC față-n față cu reacțiunea

Se știe că principiul unei silviculturi durabile este preconizat și practicat de silvicultorii germani de aproape 200 de ani. Nu-i deci de mirare că în toate țările s-a urmărit cu un interes deosebit reacția silviculturilor germani, confrunțați cu ideea certificării.

“Noi nu avem nevoie de un certificat pentru produsele noastre, din păcate acesta este necesar” s-a exprimat șeful administrației silvice din Landul Rheinland-Pfalz.

Cu aceasta au început discuțiile. Mulți au fost de părere că procedeul FSC nu este soluția optimală pentru micii proprietari de pădure din Germania, respectiv Europa. Afară de aceasta, s-a vorbit și de un amestec din străinătate, ba chiar de șmecherii. Pe scurt: experți în silvicultură și industria lemnului din Germania, Finlanda, Franța, Austria, Norvegia și Suedia s-au întrunit în anul 1998 la Viena cu scopul de a pune bazele unui sistem de certificare mai adecvat situației din țările europene. În cursul anului, au mai aderat la această inițiativă și Belgia, Anglia, Irlanda, Danemarca, Luxemburg, Portugalia, Spania, Elveția, Cehia și Slovenia.

Bază de discuție: criteriile enunțate la

Helsinki și apoi aprobate de 37 miniștri europeni cu ocazia conferinței de la Lisabona. Toate aceste acțiuni preliminare au culminat cu constituirea unei organizații europene la 30 iunie 1999 la Paris. E vorba de “Pan European Forest Certification (PEFC). Spre deosebire de FSC, obiectul certificării nu-l reprezintă anumite întreprinderi sau proprietăți, ci anumite regiuni, ceea ce în Germania ar coincide cu Landurile. Esențialul: simplificare la maximum. Numărul condițiilor de îndeplinit a fost redus la șase, de unde se speră și o reducere a costului certificării la aproape jumătate, în comparație cu procedeul FSC. Suma apreciată este de 0,60 DM/ha/an.

4. Controversele continuă

Un exemplu semnificativ: șeful administrației silvice din Rheinland-Pfalz (vezi mai sus) înclină spre o certificare conform sistemului PEFC. În schimb, comunitatea orașelor și comunelor din aceeași țară (Rheinland-Pfalz) s-a hotărât pentru sistemul FSC, motivând că acesta corespunde mai bine necesităților locale. Aceste stări de lucruri se oglindesc și în publicațiile germane de specialitate. “Lupta în jurul certificării continuă” - cam așa se poate traduce titlul unui articol apărut anul trecut¹.

5. Speranțe îndreptățite ?

După unele întreprinderi silvice, produsele lemnoase din pădurile care au fost obiectul unei certificări și sunt prevăzute cu un sigiliu demn de încredere, au din ce în ce mai mare căutare pe piață. Mai ales în cazul lemnului de construcție, cererea ar depăși oferta - la trunchiuri s-ar putea obține până la 15 % câștig față de prețurile curente. În acest context, ni se pare demn de notat și un sondaj pus la cale de către organizația WWF

rezultatele fiind publicate în cotidianul Die Welt din 21 aprilie 1999. Redăm câteva puncte: (1) peste jumătate (57 %) dintre diferitele întreprinderi germane (edituri, comercianți de mobilă, construcții de lemn) constată un interes crescând pentru produse certificate, (2) aproape 3/4 (74 %) sunt de părere că un sigiliu de bună calitate ar mări șansele de desfacere și (5) cei mai mulți (77 %) doresc să cunoască curriculum vitae al produselor oferite pe piață.

6. Pe lângă FSC și PEFC și alte inițiative

E ușor de înțeles că problema certificării preocupă și pe alții, drept urmare s-au mai propus și alte modele, de exemplu: International Standardization Organisation (ISO), preconizată în primul rând de către industria lemnului, accentul punându-se pe calitatea produselor lemnoase și modelul Lubeck, socotit inacceptabil pentru un mic proprietar particular.

7. Care-i soluția optimă pentru România ?

După cum reiese din cazul Germaniei, nu ar fi de mirare dacă s-ar merge pe două cărări ... De altel, se speră, ca cele două procedee principale să ajungă la un compromis.

Note

¹ Ripken, H.: Noch unentschieden: Der Kampf um die Zertifizierung. Forst und Holz, nr. 9-10/1999.

Autorul: dr. rer. nat. Aurel Teușan a activat în cadrul firmei Forstchemie GmbH din Ettenheim - Germania. Poate fi contactat prin intermediul redacției.

